instaat en het geroep Zijner ellendigen niet vergeet; het is een verwerpen van de ordonnantiën Gods en dat onder den schijn, alsof men de dingen zwaarder opvat dan vele anderen. Ook de genade der getrouwheid is helaas niet alles. De Heere richte de trage handen en slappe knieën op!

Nu onderscheide men hier wel.

Er is een uit den weg treden, dat pijnlijk is. Zoo ge merkt, dat uw doorzetten van den strijd uit zou loopen op voldoening aan eigen persoonlijke eerzucht; zoo ge ontwaart dat *Rechthaberei* in het spel is; zoo ge ziet, dat de strijd dien men tegen u voert, zoo van heel andere beginselen uitgaat, dat ge elkaar ophoudt te verstaan; of ook zoo ge met een twistziek mensch te doen hebt, die zich op twisten spitst, dan is zwijgen kostelijk, uit den weg treden geboden, en het schuilen geen »loopen gaan", maar blijk van zelfbeheersching.

Maar wat Ds. Winckel op het oog heeft, het loopen gaan, omdat de verwikkeling u zoo pijnlijk aandoet, omdat een beslissing anders uitviel dan u gewenscht scheen, omdat denkbeelden die van de uwe afwijken ingang vonden, en zoo veel meer, is niet uit de nederigheid noch uit de zelfbeheersching, maar uit gemis aan krachtige liefde, en uit gemis aan den moed des geloofs.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 6 Sept. 1895.

Ondergeteekenden, door de Classis Middelburg aangewezen tot het bijeenroepen eener Classicale Diaconale Conferentie, noodigen bij dezen de Diaconien in voorn. Classis uit tot bijwoning dier conferentie op Dinsdag 1 October a.s. des voorm. om 9½ uur te Middelburg, in de Hofpleinkerk aldaar.

Punten en vragen voor het Agendum worden ingewacht vóór of op 17 September a.s., aan het adres van br. K. le Cointre.

Vroeger ingezonden nog niet behandelde punten gelieve men, indien de behandeling gewenscht wordt, opnieuw in te zenden.

Elke Diaconie wordt verzocht twee brs. aan te wijzen, die namens haar zitting zullen nemen.

Namens diakenen der Geref. kerk te Middelburg,

K. LE COINTRE.
J. MEEUWSE.
J. A. VAN NEDERVEEN.
L. A. POUWER.
B. PLUIJMERS.
W. A. DE RUCKE.

Vergadering der Classis Klundert te Zevenbergen, 27 Aug. 1895.

Na het zingen van Ps. 84:3 en gebed, opent Ds. Ouendag de vergadering. Ds. Schouten als assessor en Ds. Voogel als scriba nemen in 't moderamen zitting.

Behalve Breda zijn alle kerken vertegenwoordigd.

Ds. Feringa houdt »de korte predikatie" over Rom. 8:16.

De kerken van Fijnaart en Moerdijk worden aangewezen tot dep. voor tusschentijdsche lostmakingen en approbatien.

De kerk van Fijnaart vraagt om hulp met het oog op het examen van Candidaat Voigt, die de roeping dezer gemeente heeft aangenomen. De Classis stelt hare volgende vergadering vast op 15 October a.s., ten einde voorm. broeder peremptoir te examineeren.

Nadat aan Zevenbergen, Fijnaart en Moerdijk eenige adviezen zijn verstrekt en Willemstad als roepende kerk is aangewezen voor de vergadering van 15 Oct. a.s., D. V. te Klundert te houden, sluit Ds. Feringa de Classis met dankzegging.

Buitenland.

België. De nieuwe schoolwet.

De nieuwe schoolwet heeft de liberalen zeer verbitterd. Er werd straatkabaal gemaakt, ja men dreigde, dat het den koning zijn troon kosten zou, wanneer hij die wet onderschreef. De nieuwe wet komt in hoofdzaak op het volgende neder: »Van de gemeenten gaan de scholen uit; de gemeenteraad bepaalt het getal scholen en onderwijzers; tot opheffing van eene school of van onderwijzersplaatsen is toestemming van den koning noodig. Het volksonderwijs omvat: Godsdienst en zedeleer, lezen, schrijven, de beginselen van het rekenen, maten en gewichten, de beginselen van de Vlaamsche, Fransche of Duitsche taal naar de behoeften van de streek, aardrijkskunde, geschiedenis van België, gezondheidsleer, teekenen, zingen, gymnastiek, voor de meisjes naaien, en voor de jongens op het platteland ook eenige begrippen van den landbouw. De gemeenten mogen het schoolprogram uitbreiden. Het onderwijs moet in het Waalsche gedeelte van België in de Fransche, in het Vlaamsche gedeelte in de Vlaamsche taal gegeven worden. De geestelijken der verschillende geloofsbelijdenissen of de onderwijzers onder het toezicht der geestelijken geven in het eerste of het laatste uur dagelijks het godsdienstonderwijs; maar het staat den anderen vrij hunne kinderen van dit godsdienstonderwijs geen gebruik te laten maken. De bisschoppen benoemen de inspecteurs, welke over het onderricht in den godsdienst en in de moraal hebben te waken. De openbare gemeentescholen, de vrije erkende of erkenbare scholen hebben voortaan op de subsidie, zoowel van den staat als van de provincie, gelijke aanspraak; elke school krijgt subsidie naar het getal van hare leerlingen. De wet verzekert en verbetert de positie der onderwijzers; de minister van onderwijs heeft het recht een leeraar te ontslaan; daarentegen mogen de gemeenten de onderwijzers allen met goedvinden van gedeputeerden der provincie uit hun ambt verwijderen. Ook staat het den onderwijzers, die ontslag kregen, vrij, zich op den koning te beroepen, zoodat ook hierin de beslissing bij den minister van onderwijs berust."

Men ziet hieruit, dat de nieuwe Belgische schoolwet niet zoo vreeselijk is, als de Belgische radicalen en liberalen het willen doen voorkomen. Het bijwonen van het godsdienstonderwijs is niet verplichtend, en dat de kerk het toezicht heeft op het godsdienstonderwijs op de scholen spreekt toch wel vanzelf. Maar België's liberalen zijn vooral hierom vertoornd, dat men ook aan de vrije scholen subsidie geven wil uit de rijks- en provinciale kas. Deze vrije scholen zijn ontstaan als protest der Roomsche bevolking tegen de pogingen, die een liberaal ministerie aanwendde, om de school van haar Christelijk karakter te ontdoen. Wanneer zij nu de stoffelijke steun van den staat gaan ontvangen, zoo vreezen de liberalen, dat hun godsdienstlooze scholen de concurrentie niet zullen kunnen volhouden. En hoelang hebben in Nederland de vrije Christelijke scholen de concurrentie niet moeten uithouden tegen de openbare school, die schier geheel op kosten van het algemeen werd onderhouden, terwijl de Christelijke scholen niet één cent subsidie ontvingen?

Overigens is nog mede te deelen, dat de nieuwe wet in haar geheel is aangenomen, nadat twee belangrijke concessiën tijdens de beraadslagingen door de regeering werden gedaan.

De Brusselsche predikant van de protestantsche staatskerk Rochedieu, voorzitter van de Belgische vereeniging van leden der Evangelische kerken, zond aan het ministerie en aan de Kamer uit naam van de door hem vertegenwoordigende gemeenten, een protest tegen de bepaling in de nieuwe wet, welke zegt, dat de staat alleen voor het Roomsch-Catholieke godsdienstonderwijs heeft te zorgen. Ds. Rochedieu beriep zich op de duidelijke woorden van de Grondwet van 1831, welke de Evangelische of protestantsche belijdenis in elk opzicht met de Roomsch-Catholieke gelijk stelt; en noodigde het parlement uit, om met die bepaling van de Grondwet rekening te houden. De minister van onderwijs Schollaert was aanstonds geneigd, om in zijn ontwerp eene bepaling op te nemen, waarbij ook het Evangelisch godsdienstonderwijs voor de protestantsche schoolkinderen een verplicht leervak wordt. Voortaan zal het dus in België mogelijk zijn, om vrije Gereformeerde scholen op te richten, die door rijk en provincie gesubsidieerd worden.

Voorts werd een amendement aangenomen van den Brusselschen afgevaardigde de Vriendt, volgens hetwelk in alle Vlaamsche streken, Vlaamsche moedertaal ook als taal bij het onderwijs te gebruiken is. Dit schijnt hun, die niet op de hoogte zijn van Belgische toestanden, als vanzelf te spreken. Doch dit is niet het geval. In België is de Fransche invloed zoo groot, dat datgene wat elders vanzelf spreekt, hier alleen door strijd kan verkregen worden.

Wij hopen van harte, dat hetgeen de nieuwe schoolwet in België bepaalt, aanleiding moge geven tot het stichten van vrije Gereformeerde scholen.

Duitschland. Proces Schwabe.

Vier jaren geleden diende een predikant der Evangelische kerk te Berlijn eene klacht in bij het gerecht, omdat hij door acht Joodsche dagbladredacteurs was belasterd. Eindelijk is deze rechtzaak ten einde gebracht ten gunste van den aanklager. De redacteurs hebben de onwaarheid van hunne aantijgingen erkend en werden bovendien nog veroordeeld in de kosten van het geding. De Joodsche pers heeft alles gedaan wat mogelijk was, om de publieke opinie tegen Ds. Schwabe in te nemen. De booze geruchten, die omtrent dezen leeraar verbreid werden, vonden hun grond alleen in de leugens van een individu, dat ter kwader naam en faam bekend staat en van zijne dochters, die beiden thans wegens bloedschande in de gevangenis zitten. De bekendste joodsche advocaten en ook de rechtenlijke raadsman van de »alliance israélite" hebben alles in het werk gesteld wat mogelijk was, om de redacteurs voor te stellen als moedige verdedigers van eene vrouw, die door een Evangelischen pastoor verleid werd. Doch niets heeft gebaat. De twee eerste getuigen bij het eindgeding waren jonge meisjes, die vanwege haar jeugdigen leeftijd niet onder eede konden worden gehoord; maar een getuige à décharge bewees zonneklaar, dat al haar verklaringen pure verzinsels waren. Nu zou eene zuster van deze meisjes, die tot den eed kon toegelaten worden, gehoord worden. De rechter vroeg nu den predikant, of hij het als mensch en als herder en leeraar verantwoorden kon, iemand te roepen tot een meineed, die haar die ze deed in het tuchthuis brengen zou. Deze woorden werden de aanleiding, dat een vergelijk getroffen werd, trots het verzet van den rechtsgeleerden raadsman van pastor Schwabe. De redacteurs erkenden nu de onwaarheid van hetgeen zij hadden geschreven en daarmede was de zaak geëindigd.

Het optreden van een man als Stöcker tegen de Joodsch-liberalistische pers is te verklaren, wanneer dergelijke dingen plaats hebben.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE WAGENMAKER.

IV.

GEVAARLIJKE GASTEN.

Op een namiddag, ongeveer drie weken na het bezoek der krijgslieden aan den dokter, trad een man, als jager gekleed, een kleine herberg binnen, niet ver van Constanz. Hij zette zich neder, verlangde een kan bier en wat brood en vleesch, en terwijl de vrouw des huizes 't noodige ging gereed maken, vroeg de vreemdeling aan den waard, welke gasten hij alzoo dien dag gehad had.

»Dat is meer, dan ik mij kan herinneren," was 't antwoord. »Het loopt hier op een marktdag als dezen in en uit. Hoe kan ik onthouden, wie er al geweest zijn?"

»'t Is zeker een vreemde vraag die ik u doe," sprak de ander, »maar ik kan het u makkelijk maken. Is hier ook een jachtmeester geweest, een lang, forsch man met een rossigen baard?"

»Neen, zeker niet," was 't antwoord, »dan zou ik het wel weten."

»Nu," hervatte de eerste, »dan is het genoeg. Gij moet weten, ik ben zelf ook jachtmeester en zou hier den opperjager van den graaf van Rothenstein afwachten, met wien ik samen zou reizen om onze heeren af te halen, die een groot feest zijn gaan bijwonen op het slot Altenfels, een paar dagreizen oostelijk van hier. We wilden niet in de stad gaan, omdat het, als men haast heeft, kwalijk wachten is tot 's morgens de poort wordt geopend en men ook weer vóór 't sluiten moet binnen wezen. Mijn vriend Siegel, de jachtmeester, moest reeds hier wezen; doch hij zou bericht krijgen wanneer we verwacht werden en ik dien dus in elk geval op hem te wachten."

»Heel goed," sprak de waard, die daar niets tegen had, te meer wijl zijn gast er uitzag als iemand die goed kon betalen; »gij hebt gelijk dat ge niet in de stad gaat, want na poortsluiten komt men er 's avonds niet uit."

»Wordt daar streng op gezien?"

»Heel streng, vooral in den laatsten tijd. Gij weet dat de stad tot de nieuwe leer is overgegaan, maar er zijn er in de stad en nog veel meer er buiten, die daar niet over tevreden zijn. Doch dat zijn mijn zaken niet. Ik weet alleen, dat de heeren in de stad scherp toezicht houden."

»Zoo," sprak de gast, dien dat minder scheen te bevallen.

Intusschen was het eten gebracht en de jager tastte toe met een graagte, die bewees dat zijn eetlust goed was. Toen de maaltijd geëindigd was betaalde hij, gaf nog een goed drinkgeld, en beloofde straks terug te zullen komen; dan zou de jachtmeester er wel zijn.

Tegen den avond keerde de jager weder. Zijn eerste vraag was naar zijn vriend Siegel. Doch de waard kon niet anders zeggen, dan dat deze persoon er niet was of geweest was.

»Dat ziet er gek uit," sprak de jager een bedenkelijk gezicht zettend. »Ik zal dan van nacht hier moeten blijven. Hebt ge een goede kamer voor mij?"

»O zeker," antwoordde de hospes, »wel twee."

Door den waard voorafgegaan, besteeg de gast een breede trap, die hem op het portaal bracht, van hetwelk men in twee kamers kon komen. De eene zag uit op het veld, de andere op de stad.

»Mij dunkt ik moest deze maar nemen," sprak de jager, toen zij zich in het laatste vertrek bevonden.

»Zooals mijnheer belieft," antwoordde de herbergier, »men heeft hier 't volle gezicht op de stad en op de poort."

»Daar zal ik van nacht minder aan hebben," zei de reiziger, »en lang denk ik hier niet te blijven; maar de eene kamer is zoo goed als de andere. Breng hier straks maar licht."

Toen de herbergier aan dat verlangen voldaan had en weer beneden kwam, sprak hij tot zijne vrouw:

»Ik mag lijden dat die gast lang vertoeft; hij is goed van betalen en niet kieskeurig. Voor mijn part blijft zijn vriend nog weken uit."

Had de herbergier geweten, wie hij in zijn huis had en waartoe, hij zou wellicht anders hebben gesproken. Doch zoo zijn wij menschen. We achten dikwijls datgene goed, wat tot ons verderf is. Gelukkig dat de Heere God en niet wij onzen weg bepaalt.

AAN VRAGERS.

Onze lezeres M. G. M. te R. schrijft o. a. dit: »Mag ik zoo vrij zijn u eens een vraag te doen en wel: Wat is het onderscheid tusschen een domtoren en een gewonen kerktoren? De groote kerktoren van Rotterdam b. v. is toch ook tamelijk hoog, en is voorzien van een plat dak met een steenen balustrade. Waarom heet nu Rotterdams toren ook geen Dom en die te Utrecht wel. Onlangs zei iemand mij, dat het woord, waarvan Dom is afgeleid, beteekent: »Aan den grootsten en allerhoogsten God gewijd", maar ik dacht, dat is ieder gebouw of zelfs schuur, waarin Gods Naam door de kerk wordt aangeroepen; maar elk zoo'n gebouw is toch geen Dom. Misschien is dit wel zeer dom van mij gedacht, en ik hoop niet dat het te vrij van mij is, dat ik u eens om inlichting vraag".

Allereerst willen we onze lezeres verzekeren, dat haar gedachte allesbehalve dom is. Over de benaming *Dom* voor een kerk heeft al menigeen zitten peinzen.

Vroeger stond vóór sommige kerken (en men vond het ook dikwijls op graven en gedenkteekenen). D. O. M. Dat zijn de beginletters van **D**eo **O**ptimo **M**aximo, 't geen beteekent wat onze lezeres boven zegt. Ook stond op sommige kerken **Dom**us *Dei* d. i. Huis Gods. En nu meent men wel, dat van een dier twee Latijnsche uitdrukkingen bij verkorting *Dom* is gemaakt, om een kerk aan te duiden. Dat deze verklaring juist is, valt zeer te betwijfelen. Zeker is, dat een koepel vroeger met den Latijnschen naam *doma* werd genoemd en daar nu een dom veelal een koepelkerk is, komt het woord denkelijk van die Latijnsche benaming.

Met »dom" duidde men echter alle kerken aan, waarin door een bisschop de dienst werd verricht. Zoo komt het dat Keulen, Straatsburg en Utrecht een dom hebben. En hieruit blijkt meteen, waarom b. v. de kerk te Rotterdam geen »dom" heet, net zoomin als b. v. de Nieuwe kerk te Amsterdam. In ons land dragen Protestantsche kerken, die na de Hervorming zijn gebouwd, nooit den naam van »dom".

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Lekkerkerk (cl. Dordrecht), C. Steketee te Bolnes (gem. Ridderkerk.) — Berkel, G. Elshove, cand. Th. School. — Nijkerk op de Veluwe, J. D. van der Velden te Middelburg **G**. — Holwerd, D. Prins, cand. te Andijk. — Leeuwarden **B**. P. A. E. Sillevis Smit te Monster. — Nieuw-Vennip (cl. Haarlem), L. Kuijper te Genemuiden. — Hijlaard, S. Tromp, cand. aan de V. U.

AANGENOMEN: Mildam (Schoterland), J. Sybrandij te 's-Gravendeel (Z.-H.) — Langerak, J. Vesseur, cand. te Kampen. — Kokengen (Utrecht), J. H. Koers, cand. te Ulrum. — Wolvega (cl. Heerenveen), K. Doornbos te Appingadam.

BEDANKT: Berkel, G. P. Oberman, cand. V. U. — Bunschoten **A**. W. Bosch te Vrijhoeven-'s-Greveldain-Kapelle (N.-Br.) — Beneden-Knijpe (Fr.), W. Bouma te Oude-Pekela. — Burum (cl. Kollum), J. K. van Haeringen te Genderen (N.-Br.)

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Halle, D. J. Veen te Bergharen. — Ochten, D. Cladder te Schoonrewoerd. — Harkstede en Kniphuizen, P. Kuijman te Bunnik. — Nieuw-Stadskanaal, A. J. Montijn te Vriezenveen. — Schildwolde, L. Busch Ketzer te Dwingelo. — Zandeweer, J. Heeringa te Schaldeburen. — Ijlst, H. Visscher te Zegveld c. a. — Oosterwolde, J. van Waning Bolt te Noordwolde c. a. — Diever (toez.), J. Hingst te Veenwouden. — Monster en Aalsmeer, D. Osinga te Wijckel (Gaasterland.) — Gorinchem (vac.-Graveneijer), C. J. Leemans H.Az. te Hoogeveen. (Vac.-De Lange), K. W. Vethake te Overschie. — Ter-Aar, H. C. Lambers te Rijperkerk.

AANGENOMEN: Dongjum, J. Brink te Vledder.

BEDANKT: Hollandscheveld, D. J. van Brummen te Haskerhorne en Oudehaske. — Hollum, W. Cannegieter te Adorp c. a. — Wemeldinge, P. Kuijlman te Bunnik. — Garijp, J. C. Locher te Birdaard c. a. — Willemstad, M. Sanders te Numansdorp. — Stavenisse, J. van den Bergen te Varsseveld en Sinderhoek. — Franeker, D. A. Brinkerink te Neede. — Nieuwerkerk op Duiveland, J. Steenhouwer te Koekange (cl. Meppel.) — Delft, P. J. van Melle te Nijkerk op de Veluwe. — Harlingen, J. J. van den Broek te Noordwijkerhout. — Haarlem, A. J. Th. Jonker te Dordrecht. — Nes c. a., C. J. Niemeijer te Waaksens c. a. — Monster, D. Oringa te Wijckel.

Evang. Luth. Kerk.

BEROEPEN: Groede, C. F. Stelwag te Deventer.

Advertentiën.

D. V. hopen onze geliefde Ouders:
F. W. G. TESEBELD
EN
D. HENSEN,
den 15den September hunne
25-jarige Echtvereeniging
TE HERDENKEN.
Hunne dankbare kinderen,
HENDRIKA.
JOHANNA.
JESIENA PIETRONELLA.
AALTJE.
FREDERIKA WILHELMINA GERHARDINA.
Apeldoorn, Sept. 1895.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Admissie-Examen.

Het eerstvolgend examen ter toelating tot de lessen aan de **Vrije Universiteit** gegeven, zal D. V. worden afgenomen **DINSDAG en WOENSDAG 17 en 18 September.** Hun, die zich daaraan wenschen te onderwerpen, wordt verzocht, zich met opgave van ouderdom, woonplaats en der faculteit, waarin zij wenschen te studeeren, schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, **vóór of op Vrijdag 13 September.**

De dec. der lit. fac.,
Dr. J. WOLTJER.

Heden verscheen bij J. MUUSSES, te *Purmerend:*

Geschiedenis des Vaderlands.

Een leerboek voor zelfonderricht, ten dienste van Onderwijzers en ontwikkelden.

DOOR

R. HUSEN.

1ste deel (van 100 jaar v. Chr.—1648 na Chr.)
Prijs ƒ 2.25.
Het 2de deel van gelijken omvang is ter perse.

Door den Uitgever F. P. D'HUIJ, te *Middelburg*, is verzonden de **proef-aflevering** van:

„Schriftverklaringen",

DOOR

J. H. HOUTZAGERS,

Geref. Predt. te Kootwijk.

Deze zullen verschijnen om de 14 dagen in 12°. form. afl. 12 pag. druk, prijs ƒ **0.70,** fr. per post ƒ **1.04** per jaar. Proefnummer wordt op aanvrage gaarne toegezonden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contribution:

Door den heer L. Onvlee te Baarn ƒ 130.50; door den heer T. Kokmeijer te Oudega (Wijmbr.) ƒ 6; van Ds. R. F. v. M. te W. ƒ 1; door den heer A. Hogeboom te Honselersdijk uit Naaldwijk ƒ 22.50; uit 's Gravezande ƒ 28; uit Honselersdijk ƒ 15, samen ƒ 65.50 en ƒ 10 voor de Med. fac.; door den heer A. E. Sangster te Driebergen uit »Wijk bij Duurstede" ƒ 12.50; van Rev. P. Siegers te Danforth (Ill.) ƒ 25; van den heer T. E. K. te A. ƒ 25; van den heer T. O. te P. (N. I.) ƒ 50; door den heer G. de Leeuw te Utrecht van de 10 ctavereen.: (Juli) ƒ 20.70, van B. ƒ 1, samen ƒ 21.70; door den heer Wolfswinkel te Schiedam ƒ 5.

Aan Collecten: (Voor de theologische faculteit).

Van de Geref. kerk te Warfum ƒ 12.53½; van idem te Leximond ƒ 11.51; van idem te Poortvliet (halve coll.) ƒ 2; van idem te Lochem ƒ 2.25; van idem te Zuidland ƒ 10; van idem te Augustinusga en Surhuizum ƒ 4.35½; van idem te Buitenpost ƒ 5; van idem te Burum ƒ 7.26; van idem te Gerkesklooster ƒ 4.41½; van idem te Kollum A ƒ 5.75; van idem te Oostermeer ƒ 0.87½; van idem te Veenwoudsterwal ƒ 2.16½; van idem te Twijzel ƒ 1.04½; van idem te Kooten ƒ 0.50; van idem te Westergeest ƒ 4.60; van idem te Naaldwijk ƒ 8.50; van idem te Nijkerk o/d V. ƒ 17.31½; van idem te Putten ƒ 7.90; van idem te Harderwijk A ƒ 5.54½; van idem te Elburg B ƒ 5; van idem te Wapenvelde ƒ 2.75; van idem te Oudewater ƒ 8.08½; van idem te Moordrecht ƒ 2.50; van idem te Gouda B ƒ 5.91; van idem te Zevenhuizen ƒ 2.23½; van idem te Krimpen a/d Lek ƒ 1.03; van idem te Voorschoten ƒ 8.40; van idem te Boskoop A ƒ 6.50; van idem te Boskoop B ƒ 2.82; van idem te Hazerswoude ƒ 13.54½; van idem te Katwijk a/d Rijn ƒ 6.12½; van idem te Katwijk a/Zee ƒ 4.67½; van idem te Leiden B ƒ 7.81½; van idem te Leiden C ƒ 11.88½; van idem te Sassenheim ƒ 7.08; (alle halve collecten).

Aan Schenkingen:

Door den heer Th. Roodenburg te Benschop van A. Lekkerker Pzn. ƒ 2 (verbeterde opgave); door den heer A. E. Sangster, van den heer v. d. P. S. te Neerlangbroek ƒ 10; van Rev. P. Siegers te Danforth (Ill.) ƒ 1.95; gevonden in de collecte 22 Juli in de Boomslootkerk ƒ 0.50; gevonden in de collecten te Utrecht 11 en 18 Aug. ƒ 5 en ƒ 1, samen ƒ 6.

Voor de Medische faculteit:

Van D. te S. ƒ 5; door den heer G. F. Taats namens het bestuur der vereeniging tot oprichting eener Med. fac. aan de V. U. ƒ 75.

Voor het Hospitium:

Van D. te S. ƒ 5.

Voor het Studiefonds:

Door Ds. C. J. van Binsbergen, te Loosduinen, van eene Zuster der gemeente ƒ 2.50; door den heer G. F. Taats namens de fin. com. van de Ger. kerk te Rotterdam B, van de halve stuiv. ver. ƒ 200; door Ds. P. J. Wymenga collecte van de Ger. kerk te Zaandam B ƒ 12.80; van D. te S. ƒ 5; door den heer G. de Leeuw te Utrecht van Mej. A. v. E. en A. v. H. ieder ƒ 2, samen ƒ 4; van de halve stuiv. ver. te Amsterdam ƒ 5.27; door den heer W. Hovy, van N.N. te Beekbergen ƒ 5.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.
Directeuren te GRONINGEN:
H. BROUWER en F. DIJKSTERHUIS, Oude Boteringestraat K. 112.
Hoofdagent te Amsterdam:
L. VAN DER VIGH, Keizersgracht bij de Leidschegracht 409.
Generaal-Agenten: J. GROENEVELD Fz. te Sneek, voor de Prov. Friesland.
L. VAN DUK Jz. te Meppel, „ „ „ Drenthe en Overijssel.
H. J. CHEVALLIER te Ermelo, „ „ „ Gelderland en Utrecht.
J. SCHIPPERS te Vlaardingen, „ „ „ Z.-Holland, Zeeland en N.-Brabant.
Rechtskundige Adviseurs: Mrs. HEEMSKERK en VAN LENNEP.
Advocaten en Procureurs te Amsterdam.
Solide personen met prima referentiën kunnen als Correspondenten in aanmerking komen.

ENCYCLOPÆDIE
DER
Heilige Godgeleerdheid,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).
Amsterdam. DE UITGEVER, J. A. WORMSER

DE ZONDAGSSCHOOL.
WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK.
Per jaargang franco per post f 2.50.
Inhoud van het Nr. van 4 September 1895: **Onderwerp voor 15 September. — Het Evangelie van Matthëus. — Proselieten. — Jezus neemt toe. — Veterlei: Het verloren schaap. Die in den hemel woont zal lachen. — Advertentiën.**
Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARNZ & ZONEN.